

Üdvözlégy! Béke veled, kegyelemmel teljes! Ezekkel a szavakkal köszönti az angyal Názáretben a fiatal szüzet, Máriát. Ma pedig mi köszöntjük őt és lépünk az angyal nyomdokaiba, a zsolozsma himnuszának szavaival:

*Gábrriel főangyal
ávéval köszöntött:
légy te nekünk béke,
Éva helyett Áve!*

Mária nevének tisztelete Egyházunkban ősi jámborsági gyakorlat, amely visszatekint a XI. századra. Nyugaton, a romanika korában, Canterbury Szent Anzelm, Mária nevének emlékezését legédesebb kenyérhez, a lélek kedves kenyéréhez hasonlította. Szent Anzelm, a hitét logikus érvekkel is megalapozó ember mély és személyes Mária-tiszteletről tett tanúságot, amikor így imádkozott: *Jóságos Úrnóm, irgalmazz Fiad szolgálójának! Te jó Fiú, békítsd ki anyádat szolgálóddal! Jó anya, engeszteld ki szolgálódat Fiaddal!* Ennek a gondolkodásnak íle-de-france-i képi ábrázolásait látjuk a XII. századi templomok timpanonjain, ahol Mária a középpontban helyezkedik el, mint minden hívő édesanyja koronával a fején vagy Fia mellett az utolsó ítélet ábrázolásain. Emellett Mária nevének titkáról csodálatos elmélkedést olvashattunk a mai nap zsolozsmájában Clairvaux-i Szent Bernát tollából, akit méltán nevezünk az *utolsó író szentatyának és az első modern szentnek vagy mézajkú doktornak.*

Mária neve liturgikus ünneplésének kezdetei a XVI. századi Spanyolországba nyúlnak vissza. Boldog XI. Ince pápa terjesztette ki Mária nevének ünneplését az egész Egyházra, hálaadásul a törökök feletti győzelemért Bécs falainál 1683. szeptember 12-én.

A Bécs városát ostromló törököt, összefogással sikerült visszaverni. Sobieski III. János vezetésével Habsburg, bajor, szász, lengyel csapatok képesek voltak elindítani egy folyamatot, amelynek eredménye Buda 1686. szeptember 2-i, majd Nándorfehérvár 1688-as elfoglalása. A török kiűzésére létrejött szent ligát XI. Ince pápa közvetítése valósította meg abban a kényes politikai helyzetben, amikor a francia Napkirály európai tekintélyének és befolyásának megerősítésén fáradozott. Ince pápa nem csak az Európában dúló politikai viszályokkal volt kénytelen szembenézni, hanem az Egyházat bensőleg gyengítő szélsőségekkel, amelyek akár merev szigorúságként, akár erkölcsi könnyelműségként jelentkeztek. A pápa mélyen Mária-tisztelő ember volt, aki akkor is szívéen viselete a szegények gondjait, amikor a Szentszék kincstára kimerült. Kifejezetten bőkezű volt a szegényekhez.

Canterbury Anzelm, Bernát és Boldog XI. Ince pápa egész személye üzenet számunkra: *minden körülmények között bizalommal forduljunk mennyei Édesanyánkhoz, és tanuljuk meg személyének titkát.* Szent István királyunk, mint édesapa és mint uralkodó a legsötétebb órában Máriának ajánlotta az Országot. Bátran bízzuk rá magunkat Máriára, ismerjük meg hűségét, hitelességét és anyai szeretetét irántunk. Mária titkába a mai ünnepen, a neve fölötti elmélkedésen keresztül hatolhatunk.

Mária neve héberül *Mirjam*. Jelentése és eredete (egyiptomi, kánaáni, arámi) körül máig vitatkoznak:

1. makacs
2. telt
3. keserűségek (márár)
4. magasságok, magasztos, felmagasztalt
5. Isten ajándéka
6. úrnő
7. kiváló
8. tengercsepp (mir+jam) Szent Jeromos szerint, latinul: *stilla maris*. A középkorban valaki félreértette a csepp szót, amikor a *stilla* szó helyébe a *stella* szót helyezte. Így keletkezett a *stella maris* kifejezés – mint Mária nevének értelmezése – és ennek nyomán a VII. században a legelterjedtebb himnusz: Üdvözlégy tenger csillaga, amelyet egyházunk Mária zsolozsmájának esti dícséretében énekel.

A Mária név ötvenháromszor szerepel az Újszövetségben. Hat asszony viseli ezt a nevet az Újszövetségben: Mária az Úr anyja, Mária Kleofás felesége, Magdalai Mária, Mária Márta és Lázár testvére, Mária János Márk édesanyja, Mária egy római szent asszony, akit Pál apostol említ.

Már a Mirjam név első és utolsó betűjének sajátosan mély jelentése van, hiszen a *mem* jelentése *víz, az a valóság, amelyből az élet támad*. A zsidó bölcsek a *mem* betűt kapcsolatba hozzák a szerencse-csillaggal (*mazal* – ebből származik a mázli szavunk is), *a tizenkét csillagképpel, amelyben a Nap évszakoknak és holdhónapoknak megfelelően felkel*. Ugyanakkor a *m^czuza* (sarokvasakkal megerősített ajtófélfá) szó is ezzel kezdődik. Az ajtófélfára erősítik a jámbor zsidók Isten törvényének részleteit a Második Törvénykönyvből. Ez jelzi a ház, az otthon szentségét és azt, hogy aki a házban lakik, az a Törvényhez szabja életét. Ugyanakkor emlékeztet arra, hogy Isten szövegében kötelezte el magát népe iránt, vagyis hűséges a nevéhez, miszerint ő olyan Isten, aki mindenkor az ő népével volt, van és lesz.

A *rés* jelentése fej. A héber nyelvben a folyó feje az a hely, ahol a folyam a tengerrel találkozik. Az Éden kertjét négy folyó vize táplálta. A kert közepén állt az élet-halál, valamint a jó és rossz tudásának fája. Krisztus keresztjének eseménye az élet fája, benne fedezzük az egész világ értelmét, benne koncentrálódik az élet és feltámadás titka.

A *jod*, jelentése kéz, ugyanakkor az isteni tisztaság, az ember és az Isten titokzatos egyesülésének jele. Az angyal köszöntésén keresztül Máriában tiszteljük azt az eredendő tisztaságot, amely jele Isten teremtő és gondviselő hatalmának. Ahogy az iszlám szent könyve, a Korán mondja ennek kapcsán: Allah azt teremt, amit akar. Ha egy dolgot elhatároz, akkor csupán azt mondja: *legyél*, - és az van. Ennyiben Mária szüzessége Isten tiszta teremtő és gondviselő szeretetének jele. Mária kezei a

tiszta szándék kezei. Kezeivel dolgozik az ember, nyújt segítséget, védelmez és ad áldást – egyszóval teszi a jót.

Vajon hogyan tükröződik Mária életében nevének sokféle jelentése?

- a) A három szinoptikus evangélium tanúsága szerint a rokonok magukkal viszik Máriát, hogy hasson fiára, inkább jöjjön haza – hiszen övéi azt gondolták, hogy megzavarodott (Mk 3,21.31-35). Jézus válaszul ezt mondja: *ki az én anyám, kik az én testvéreim? ... aki teljesíti az Isten akaratát!* Mária ebben az esetben az események szenvedő, kényszerített alakja. Vajon Jézus semmibe vette anyjának személyét? Nem. Jézus kifejezetten rámutat arra a tényre, amiért őt az Atya küldte: *nem az egészségeseknek kell az orvos, hanem a betegeknek.* Az Atya Gondolata rólunk Jézusban vált emberközelié. Mária ezt megérti – mivel csendben van, nem áll Jézus útjába, hanem hagyja az *élet forrását*, hogy a *kegyelem tengere* legyen számunkra: Isten akaratát cselekszi.
- b) A Jelenések könyvében, mintegy az egész világegyetem hódol az Asszony előtt, aki gyermeket készül szülni. Ruházata a Nap, lába alatt a Hold, fején a csillagok – azon égitestek, amelyek jelzik számunkra az idő múlását, és amelyek az egész világegyetemmél várják Isten fiainak megnyilvánulását. Az ószövetségi József történetében is látjuk a Nap, a Hold és a csillagok hódolatát – ezek a szülőket és a testvéreket jelképezik. József életében megmutatkozott Isten csodálatos bölcsessége és igazsága, amely Bölcsesség és Igazság a világmindenség alapja. Az egész világmindenség minden rezdülése Isten bölcsességének hű visszatükröződése, csak az ember tud annyira balga lenni, hogy látva a teremtett világ szépségét képes ellenszegülni Istennek vagy tagadni létét és azt, hogy mindezt Isten miérettünk teremtette. Ezért Mária, az új Éva, aki sajátos módon prototípusa a megváltott és üdvözült emberiségnek. A Máriát koronázó tizenkettő csillag éppen azt jelenti számunkra, hogy az ő *alázatos igenjének rezdülése* hatással van az egész világegyetemre. A csillagok, a Nap és a Hold hódolata azért illeti, mivel ő szülte a világra a világmindenséget kormányozó *pantokratort*, Jézus Krisztust; mivel *mindig alázatos anya*.
- c) Mária a kegyelemmel teljes Istenszülő Szűz, akinek méhéből források az Élet – Mária elfogadta Isten akaratát és azt megvalósította életében. Isten akaratát – az üdvösség törvényét – nem teherként, köteles feladatként fogta fel, hanem mint a boldogság elérésének felelős útját. De a boldogság elérésének útján útmutató is lett – *hodegetria*. Ő rámutat a bölcsesség Útjára, az Útra, az Igazságra és Életre. A római Santa Maria Maggiore bazilika apszisboltozatán látjuk, hogy Mária Krisztussal egy trónon ül, Krisztus megkoronázza őt, de Mária mindkét keze alázatosan és hódolón Fiára mutat.

- d) Mária Isten mindenkori jelenlétének és szövetségi hűségének hajléka, a Szűz, aki világra hozta Isten nevének legbelső értelmét: *Immanu Él* – velünk az Isten. A kereszttel álló Máriát Jézus Jánosra bízta és a tanítvány *attól az órától kezdve házába fogadta*. Mária így lett az egyház mözuzája – rajta keresztül értjük meg hogyan kell hűségesen követnünk Jézust. Mária a szeretet törvényének ajtófélfája, aki mindenkor emlékeztet bennünket Jézus kereszttjének és feltámadásának szövetségi hűségére. Ezért helytállóak az *Ave Maris stella* himnusz szerzőjének sorai: üdvözlégy mindig szűz, *menny boldog kapuja*. Franciaországban, a reimsi székesegyházba vagy a spanyolországi Léon székesegyházába, a nyugati homlokzat bejáratában a gyermekét karjában tartó koronázott Mária szobra fogad minket, de talán a legérdekesebb a toledói székesegyház orosz-lános kapuja, amelyet a barokk korban egészítették ki a mennybe fölvert Boldogasszony szobrával.
- e) Mária meglátogatta Erzsébetet, aki őt *Uram anyjának* nevezett. Az anya már méhében hordozva Fiát, annak hűséges hallgatója: *én mégis olyan vagyok közöttetek, mint aki szolgál*. Mária segíteni megy Erzsébetnek, a meddőnek tartott idős asszonnak, aki Keresztelő János anyja lesz. Jézus nyilvános működésének kezdetén pedig segít a kánai menyegzős asztaloknál, hogy a vendégek jól érezzék magukat és a fiatalok szüleikkel ne maradjanak szégyenben. Ő ezért szól Jézusnak: *Nincs boruk*. Mária, az egyszerű názáreti asszony bátran teszi a jót, mert bízik Fiában, mert érti Fiát. Teszi ezt annak ellenére, hogy tudja, lelkét a fájdalom töre járja át. Mária fájdalma az anya, a tanítvány fájdalma, ami a Jézussal összeforrt életből fakad. Jézus szenvedését Mária anyai ösztönnel és tanítványi határozottsággal „makacssággal” éli meg. Isten akaratát megérteni és követni neki sem volt könnyű. Talán Kis Szent Teréz egyházdoktor tárja fel legszebben Mária fájdalmának titkát: *Megértettem, hogy nem csak lélekben, hanem testben is szenvedett. Utazások alkalmával sokat szenvedett a hidegtől, melegtől, fáradalmaktól. Gyakran koplalt... Igen, Ő tudja mi a szenvedés*.

De hogyan is mutatkozik meg rajtunk, hogy Mária gyermekei vagyunk?

- a) Minden körülmények között támogassuk a jót és tegyünk jót másokkal. Ne legyünk restek. Imádságunkkal és mély krisztusi lelkületből fakadó tettekkel segítsük elő gyermekeink, barátaink, ismerőseink és főleg ellenségeink üdvösségét. Krisztusi szeretettel menjünk az elveszett bárány után.
- b) Ma annyi igazságtalanság gyötri hazánkat, annyi megaláztatást tapasztalunk családokon belül, családok között, mesterségesen szított nemzetiségi, bel- és külpolitikában. Annyi félelem halmozódik fel az egymás iránti bizalmatlanságból adódóan; annyira félelmetes a megalázott állapotból való kitörés elemi agressziója. Máriától ma azt tanuljuk, hogy az alázat bátorságot, jóindulatot és szabadságot szül.

2009. szeptember 12.

- c) Olvassuk a Szentírást, elmélkedjünk a hozzánk szóló Élő Krisztus szavain; ő legyen a mi mindennapi eledelünk. Mária, az okos és bölcs Szűz, rámutat Krisztusra – hozzá menjetek, és tegyétek, amit mondana nektek. Szentségimádásainkban forduljunk a köztünk lévő Krisztushoz; járuljunk szentáldozáshoz, hogy Krisztus Lelke gyűjtsön egybe minket.
- d) Legyünk apostolok, hogy hitünk kapu legyen sokak számára a valódi boldogság útján. Hogyan akarunk tanúságot tenni az emberek előtt a keresztény életből forraszó boldogságról, ha mi magunk csüggedtek vagyunk, ha mi magunk nem ismerjük *tapasztalatból* az Utat. Legyen alapos a tudományos és hittani műveltségünk. Mert *mi lenne a műveltség szeretet nélkül? Felfuwalkodna. És mi lenne a szeretettel műveltség nélkül? Eltévedne* – írja Szent Bernát. A kettő egyensúlya révén leszünk *hitelesek, leszünk hűségesek és tanúságtévő apostolok.*

Noha Mária nevének sok jelentése lehetséges, mi a mai estén mégis azt mondjuk, hogy Mária minden élethelyzetünkben velünk van és mi minden élethelyzetben eljuthatunk Mária által Jézushoz.

*Szűzek legszebb Szűze,
szelídségnek tükre,
büntől szabadokká,
tégy tisztákká, jókká!*

*Tisztaságban éljünk,
biztos úton járjunk,
hogy Jézussal együtt
legyen vigasságunk.*

Ámen.